

SPRÁVA ZO SEMINÁRA „PROGNÓZY VÝVOJA NA TRHU PRÁCE A UPLATNENIE ABSOLVENTOV“

Štefan Grajčár, Združenie pre kariérové poradenstvo a rozvoj kariéry

V priebehu októbra a novembra 2019 zorganizovalo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci so spoločnosťou Trexima Bratislava, s. r. o., sériu odborných seminárov pod názvom „*Prognózy vývoja trhu práce a uplatnenie absolventov*“. Semináre sa uskutočnili postupne vo všetkých krajských mestách na Slovensku – prvý 14. 10. 2019 v Bratislave, posledný 27. 11. 2019 v Žiline. Semináre boli zamerané na očakávaný budúci vývoj na trhu práce v SR a v jednotlivých krajoch a na uplatnenie absolventov stredných a vysokých škôl. Organizátori v pozvánke vyjadrili aj svoje očakávania – „vzhľadom na závažnosť prednášanej problematiky, súvisiacej s prognózami vývoja na slovenskom trhu práce, perspektívy profesií v budúcnosti, uplatniteľnosťou absolventov a s tým súvisiacich informácií o žiadaných študijných a učebných odboroch, veríme, že svojou aktívnou účasťou prispějete k zosúladovaniu potrieb trhu práce a podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu. Prezentované informácie o perspektíve profesií a uplatniteľnosti absolventov sú taktiež nevyhnutné k relevantnej voľbe vzdelávacej cesty jednotlivých osôb a k výchovnému poradenstvu.“

Načim ešte dodať, že hlavným cieľom všetkých seminárov bolo predstaviť nedávno spustený informačný portál www.trendyprace.sk. Ten je výstupom Národného projektu Prognózy vývoja na trhu práce v SR II, ktorý „reaguje na aktuálne celospoločenské výzvy v oblasti trhu práce a vzdelávania. Je priamym pokračovaním Národného projektu Prognózy vývoja na trhu práce v SR realizovaného v rokoch 2014-2015, v rámci ktorého boli prvýkrát v podmienkach SR jasne definované a kvantifikované potreby trhu, uplatniteľnosť absolventov a vyvinutý prvý systém prognózovania vývoja na trhu práce a systém sledovania uplatnenia absolventov na trhu práce v rozsahu a štruktúre výnimočnej na národnej, ale aj medzinárodnej úrovni.“¹

Ako účastník prvého z organizovaných seminárov na nasledujúcich riadkoch uvádzam niekoľko postrehov z tých ani nie troch informačne bohatých a veľmi zaujímavých hodín strávených v konferenčných priestoroch hotela Tatra v Bratislave.

V pozvánke na tieto podujatia sa uvádzalo, že „seminár je primárne určený pre tých, ktorí sa vo svojej práci venujú kariérovému a výchovnému poradenstvu“. Potvrdilo sa to aj v praxi – „nášho“ seminára sa zúčastnilo 70-80 ľudí a odhadujem, že výchovní a kariéroví poradcovia, najmä zo stredných škôl z Bratislavy a okolia, riaditelia stredných škôl, zástupcovia VÚC ako ich zriaďovateľa, ale aj zástupcovia vysokých škôl tvorili podstatnú časť auditória. Nechýbali však ani zamestnanci služieb zamestnanosti – či už z Ústredia, ale aj z úradov práce, sociálnych vecí a rodiny z bratislavského kraja.

¹ Zdroj: <https://www.trendyprace.sk/sk/o-projekte>

Úvodné vstupy na seminári patrili predstaviteľom hostiteľského ministerstva – generálnej riaditeľke sekcie práce, pani Danici Lehockej, a štátnemu tajomníkovi, páňovi Branislavovi Ondrušovi, ktorí poukázali na niekoľko pozoruhodností slovenského, ale aj európskeho trhu práce v súčasnosti či blízkej budúcnosti – jednou z nich je, že v roku 2020 bude potreba nových pracovníkov vo všetkých odvetviach prvý raz vyššia ako počet absolventov všetkých stredných a vysokých škôl na Slovensku, z čoho by sa dalo nepriamo odvodzovať, že budúci rok budeme mať na Slovensku nulovú nezamestnanosť (čo, samozrejme, nie je pravda).

Hlavnú časť odborného programu tvorili dve prezentácie, ktorých autormi boli členovia projektového tímu – pani Lucia Dítěťová a pán Ivan Láska, obaja zo spoločnosti Trexima Bratislava, s. r. o.

L. Dítěťová vo svojom príspevku s názvom „*Koho bude trh práce v najbližších rokoch potrebovať?*“ predstavila najprv realizačný tím projektu a ďalej sa podrobne venovala popisu súčasnej situácie na trhu práce na Slovensku. Nie je mojou ambíciou pretlmočiť tu obsah jej veľmi obsiahleho príspevku, z prezentovaných faktov a informácií ma však zaujala napr. tzv. „tichá kríza ľudských zdrojov“, ktorú charakterizujú nasledovné zistenia:

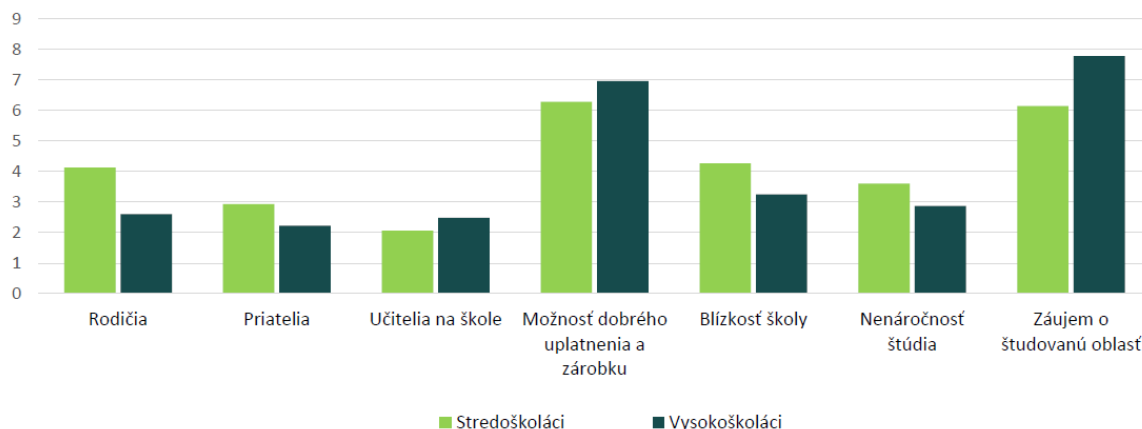
- jedna tretina ľudí s vysokoškolským vzdelaním pracuje na pozíciách, kde stačí i stredná škola,
- 63 % absolventov stredných škôl a 54 % absolventov vysokých škôl do piatich rokov po skončení školy pracuje mimo svoj odbor vzdelania,
- 10 % zamestnaných ľudí pracuje v zahraničí,
- 10 % všetkých VŠ študentov študuje na vysokých školách v zahraničí.

Uverené zistenia spolu so zásadnými zmenami v demografickej štruktúre, spomaľujúcim sa rastom ekonomiky (klesajúci trend medziročného rastu HDP) a klesajúcou mierou nezamestnanosti (5 % v roku 2018), spolu s ďalšími výzvami (napr. digitalizácia, robotizácia...) sú signálom, že v priebehu najbližších rokov bude Slovensko naozaj čeliť veľkým problémom pri obsadzovaní pracovných miest, resp. pri hľadaní adekvátneho uplatnenia pre nové kohorty absolventov stredných a vysokých škôl.

V príspevku s názvom „*Správna voľba odboru – cesta k dobrému uplatneniu*“ p. I. Láska najprv vyvrátil isté mýty viažuce sa k rozhodovaniu študentov o smerovaní ich kariérovej a vzdelávacej cesty – z realizovaného prieskumu vyplynulo, že stredoškolákov najviac zaujíma možnosť dobrého uplatnenia a zárobku, na druhom mieste bol záujem o študovanú oblasť, u vysokoškolákov boli tieto dva záujmy v opačnom poradí. Na druhej strane, stredoškolákov najmenej zaujíma, čo v tomto smere chcú učitelia na ich škole, u vysokoškolákov najmenší vplyv mali ich priatelia. Je celkom potešiteľné, že faktor „nenáročnosť štúdia“ tak u stredoškolákov, ako aj vysokoškolákov nehral žiadnu významnejšiu úlohu (podrobnejšie viď Obr. 1).

Zaujali tiež zistenia, že 91 % vysokoškolákov a 76 % stredoškolákov chce pracovať v odbore, ktorý vyštudovali, na ktorý získali kvalifikáciu – že realita je nakoniec u jedných i druhých nakoniec iná, je dôsledok vplyvu mnohých iných faktorov, nie chcenia samotných absolventov.

Čo zaujíma študentov pri voľbe kariérovej a vzdelávacej cesty?

TREXIMA

www.trexima.sk

Obr. 1: Čo zaujíma študentov pri voľbe kariérovej a vzdelávacej cesty²

V ďalšej časti svojej prezentácie I. Láska prezentoval niektoré vybrané zistenia zo súčasnej situácie na trhu práce na Slovensku vytiahnuté z analýz dostupných na portáli trendyprace.sk (napr. najviac/najmenej uplatnení v odbore vzdelania; najčastejšie pracujúci mimo odbor svojho vzdelania; kde sa oplatí pracovať v odbore?; najlepšie uplatnení absolventi SŠ; najlepšie hodnotené vysokoškolské odbory na Slovensku atď.), no a keďže sa seminár konal v Bratislave, nakoniec uviedol niekoľko údajov o uplatnení absolventov stredných škôl v Bratislavskom kraji.

V poslednej časti programu vystúpil p. Mráz, taktiež zo spoločnosti Trexima Bratislava, s. r. o., ktorý účastníkom podrobne predstavil samotný portál trendyprace.sk (o portáli na inom mieste tohto čísla podrobnejšie píše I. Láska).

Seminár „Prognózy vývoja trhu práce a uplatnenie absolventov“ – a verím, že nielen ten v Bratislave – predstavil svojim účastníkom veľmi užitočný nástroj a bohatý zdroj informácií o trendoch na trhu práce na Slovensku v najbližších piatich rokoch. Portál trendyprace.sk by mal byť každodennou pracovnou pomôckou všetkých, ktorí poskytujú služby kariérového poradenstva, bez ohľadu na to, pre akú cieľovú skupinu a v akom inštitucionálnom prostredí. Užitočný je však aj pre zriaďovateľov škôl, školský manažment na všetkých úrovniach, i pre celú decíznu sféru v oblasti vzdelávania (vrátane ministerstva školstva, ktorého významnejší zástupcovia prinajmenšom na tom bratislavskom seminári chýbali; ministerstvo školstva však paradoxne nenájdete ani medzi partnermi projektu), či pre rodičov školákov, najmä tých, ktorí sa aktuálne alebo v najbližšom období budú rozhodovať, akú oblasť, smerovanie si vyberú pre svoje budúce profesionálne uplatnenie.

² Zdroj: prezentácia I. Lásku (zaslaná organizátormi účastníkom odbormého seminára)